Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

Eduskunnan lakivaliokunnalle
LaV@eduskunta.fi

Muistio 1 (2)

31.3.2021

Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 25.3.2021

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä 226 / 2020 vp laiksi rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamisesta

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja toteamme seuraavaa:

Lakivaliokunta on pyytänyt meiltä kirjallista lisälausumaa liittyen hallituksen esityksessä säännökseen kirjattuun soveltamisalan rajaukseen, jonka mukaan laiton uhkaus olisi jatkossa virallisen syytteen alainen, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen työtehtäviensä vuoksi "eikä rikoksentekijä kuulu työpaikan henkilöstöön". Lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hallituksen esityksen perusteluissa työpaikan henkilöstöllä todetaan tarkoitettavan saman työnantajan palveluksessa olevaa henkilöstöä, minkä voidaan nähdä olevan ristiriidassa ehdotetun säännöksen sanamuodon kanssa. Oikeusministeriö on valiokunnan pyynnöstä antanut lisäselvitystä asiasta ja ehdottanut, että ristiriita ratkaistaisiin muuttamalla ehdotettua säännöksen sanamuotoa hallituksen esityksen perusteluiden mukaisesti. Tällöin työnantajalla ei olisi mahdollisuutta tehdä rikosilmoitusta tilanteessa, jossa sekä uhattu että rikoksentekijä ovat saman työnantajayrityksen työntekijöitä. Tämä johtaisi erilaiseen lopputulokseen laittoman uhkauksen ja lievän pahoinpitelyn syyteoikeuden rajauksissa. Lievässä pahoinpitelyssä virallisen syytteen syyteoikeuden rajaus on "eikä rikoksentekijä kuulu työpaikan henkilöstöön".

Elinkeinoelämälle on tärkeintä, että laittoman uhkauksen syyteoikeuden muutoksella työnantajille tulee mahdollisuus tehokkaasti suojata omia työtekijöitään ulkopuolisten esittämiä uhkailuja vastaan myös tarvittaessa tekemällä epäillystä laittomasta uhkauksesta rikosilmoitus poliisille. Tyypillisesti uhkaajat ovat esimerkiksi yrityksen asiakastiloissa vierailevia asiakkaita tai muita henkilöitä tai yrityksen asiakaspalveluun yhteyttä ottavia henkilöitä. Tämä tärkeä tavoite toteutuisi muutoksessa joka tapauksessa.

Pitäisimme loogisimpana, että sekä laittoman uhkauksen että lievän pahoinpitelyn syyteoikeuden rajaukset olisivat lainsäädännössä samat.

Emme kuitenkaan näe ongelmana, jos ehdotettua laittoman uhkauksen syyteoikeutta rajataan niin, että se ei koske tilanteita, joissa rikoksentekijä on uhatun kanssa saman työnantajan palveluksessa. Kuten oikeusministeriön lisäselvityksessäkin todetaan, "saman työnantajan palvelussa oleviin laittomiin uhkauksiin tulisi ensisijaisesti sovellettavaksi työnantajan käytössä olevat konfliktin ratkaisukeinot, jotka voivat olla työsuojelullisia tai työterveydenhuollon toimia (esim. työpsykologin palvelut) ja viime kädessä työantajan rikoksentekijään kohdistuvia seuraamuksia kuten varoitus, tai viime kädessä irtisanominen." Tämä rajaus mahdollistaa työnantajan tekemän rikosilmoituksen myös tilanteissa, joissa epäilty rikoksentekijä on esimerkiksi vuokratyöntekijä tai tiloissa työasioissa vierailevа muu toisen yrityksen työntekijä.

Oikeusministeriön lisäselvityksessä todetuille muille eroille voidaan nähdäksemme myös antaa merkitystä asiassa; Lievä pahoinpitely edellyttää fyysistä kohtaamista asianosaisten välillä, kun taas laiton uhkaus on ilmaisurikos, joka voi tapahtua myös muutoin kuin kasvokkain. Lievän pahoinpitelyn rangaistusmaksimi on sakkoa, kun taas laittoman uhkauksen rangaistusmaksimi on kaksi vuotta vankeutta.